

Megyei utazások

Művésztelepek folyók mentén

Nem hagyományos művésztelepi fotó látható ennek az írásnak a homlokán. A makói sokszorosítóüzem ofszetgépe mellett vizsgálja a nyomás minőségét Benes József zentai grafikusművész. Az 1971-ben létrehozott makói Maros menti művésztelep idei programja már többek között erre a gépre is épült. A rövid története során profilt váltott művésztelep harmadik éve a kortárs magyar grafika jeles alkotóinak ad nyugodt körülményeket, megfelelő ipari háttérrel és teremt kiváló alkotó légkört. Az idén tizenketten vettek részt a művésztelep háromhetes munkájában Kocsis Imre grafikusművész és Dévényi István művészettörténész vezetésével. Erdemes fősorakoztatni a neveket: Banga Ferenc, Barabás Márton, Benes József, Jámorné Balogh Tünde, Kovács Tamás, Szabados Árpád, Szabó Ágnes, Pataki Ferenc, Tulipán László, Birkácsi Daniela és Erdélyből Orth István.

A megyében öt művésztelep működik. A makói szervezők soroltak a Maros hús hullámaival, festői árterével; a csongrádi a Körös-török közelében, egy kőhajításnyira a Tiszától, a volt Czeilik-villában szerveződik; a mártélyi Holt-Tisza finom ívű kanyarja mellett nem messzi egymástól képzőművészek és fiatal amatőrök találkoznak; Hódmezővásárhely egész évben fogadja a képzőművészeket, s nyaranta, immár évek óta, ott töltik egyhónapos nyári gyakorlatukat a képzőművészeti főiskola hallgatói. Valamennyi képzőművészeti életünk állandó vagy ideiglenes alkotóműhelye. Magánaként vonzzák az ország minden részéből az alkotókat, legyenek az amatőr képzőművészeti mozgalom fiatal tehetségei, közösséget vállaló grafikusművészek, a csongrádi Tisza-tájba szelmedett fiatal festők vagy a vásárhelyi képzőművészettel szellemi közösséget vállaló művészek. Minden egyes művésztelep az évek során kialakította a karakterét, sajátos profilját, s nagyrészt törzsgárdáját is. Vajon mi vonzza ezeket az alkotókat a táj szépsége, a folyók varázsa mellett ezekbe a műhelyekbe?

Az utóbbi évek nyomom kísérhető törekvése, hogy lazulnak a topográfiai egységekhez tapadó művésztelepek, szimpozionok, alkotótáborok. Szaporodásuk mellett mind nyitottabbá, felelősségteljesebbé válnak. Nem művészek nyári üdültetése a céljuk, hanem az alkotás feltételeinek biztosítása, művészeti kollektívák követsége, közösségi szellem kialakítása. Ezekben a művésztelepeken olyan lehetőségeket tudnak nyújtani, melyeket az alkotók

tők év közben nem vagy csak nehezen találhatnak meg.

A Makóra ránduló grafikusokat mind jobban bővülő technikai lehetőségek sora várja; gazdagodik a háttérként szolgáló ipari bázis, a rézkarcnyomó prés mellett az új műhelyben már két szitanyomó is a művészek rendelkezésére áll, s a helyi sokszorosítóüzem gépén mind többen próbálhatják ki az ofszetlitográfia új tartalmi és formai megoldásokat eredményező lehetőségeit. Csongrádon is gazdagodik az ipar segítségével, a kristályosodó lehetőségekből kivieszi részét a Tisza Bútoripari Vállalat, a FÜTÖBER és a MIRKÖZ, ahol a művészi munkához anyagot — intarziakészítéshez, fémmegmunkáláshoz stb. — és lehetőséget kínálnak. A mártélyi képzőművésztelep — melyet az idén 13. alkalommal rendeznek meg — pedig a fiatal amatőrök szakmai irányításának, a természeti környezettel való kapcsolat erősítésének, az ifjúságpolitikai és közművelődési feladatok megvalósításának fontos bázisa. Ha csak arra gondolunk, hogy évenként négy hetet Hódmezővásárhelyen töltenek a képzőművészeti főiskola növendékei, joggal érezhetjük biztosítottak az e tájhoz, az itt élő emberekhez erőteljesen kötődő utánpótlás sorainak tömörlését. Ezek azok a szálak, azok a mind erősödő kapcsolatok, melyek a megye művésztelepeinek zálogai.

S profitál-e egy-egy város és annak lakóközössége a művészek nyári vendégeskedéséből?

Azt hiszem, nyugodt szívvel mondhatjuk, kamatosztul fizetik vissza — természetesen saját lehetőségeik szerint! — az áldozatokat. Néhány példa. Makó sokat áldoz a Maros menti művésztelep profiljának, a grafikai műhelynek gazdagodásáért, a legjobb művészek megnyeréséért. Túl vannak azon a gyermekbetegségen, hogy a művészeket a „hagymás város” képi megjelenítését, a Maros-parti táj ábrázolását várják. Megteremtették annak a feltételét, hogy az ország kiváló, nemzetközileg is ismert grafikusai tematikai megkötés nélkül, nyugodt körülmények között dolgozzanak a Mező Imre kollégium tágas szobáiban és a gazdagodó műhelyben. A művészek viszont nyaranta visszatérő és visszavárt vendégei a városnak, akik az idén úgy szeretnék meghálálni a fogadtatást, hogy a hagyományos kiállítások mellett egy tizenkét lapos grafikai mappát készítenek 50 példányban. Minden résztvevő azonos technikával készített egy-egy munkáját gyűjti csokorba, melyekből Makó városa is kap, s melyeket minden bizonnyal több

kiállításon láthatnak majd a város üzemében, a környék művelődési intézményeiben. De minden művésztelepen készült munkából kap a város — ez megalapozza a József Attila Múzeumban egy majdani grafikai gyűjtemény törzssanyagát.

A képzőművészeti főiskola hallgatói az egyhónapos nyári gyakorlat végeztével a Tornyai János Múzeum falaira akasztják és posztamenseire helyezik Vásárhelyen készült rajzaikat, festményeiket, szoborvázlataikat, s régi hagyomány, hogy a legtehetségesebb hallgatók évente egy-egy művel gazdagítják a Bethlen gimnázium panteonját. A mártélyi országos ifjúsági képzőművésztelep résztvevői is először Vásárhelyen mutatják be az Alföld tenyerén szerzett élményeiket a táborzáró műhelykiállításán. Am a tábor résztvevőinek találkozója nem korlátozódik a pihenést, üdülést a művészi munkával és szakmai ismeretek bővítésével változó két nyári hétre, a tevékenységet folyamatosá teszi a mártélyi élményekből sarjadt, a fejlődést reprezentáló tavaszi szegedi seregszemle is, Csongrádon is szép példái vannak a kapcsolatok gyarapodásának. Elsősorban a festészeti vonalat igyekeznek fejleszteni, olyan kiváló fiatal művészek megnyerésével, mint Nagy Gábor, Arany Sándor, Szikora Tamás, Dienes Gábor, Babos László. Évenként kétszer mutatkoznak be a város kiállítótermében.

Minden kiállítás — statisztikák bizonyítják — sok-sok látogatót vonz. Bizonyára vannak közöttük sokan, akiket nem ragad magával a képzőművészetnek minden megnyilvánulási formája, értetlenül állnak a mai intellektust, új grafikai eljárásokban kifejező lapok előtt, vagy közömbösek maradnak egy-egy tárlaton. De hiszem, hogy azok sokkal többen vannak, akik megjegyznek egy-egy nevet, akikben megmarad egy-egy kép, szobor emléke, sőt olyanok is vannak, akiket éppen ez a közvetlen kapcsolat jegyez el a képzőművészet szeretetével.

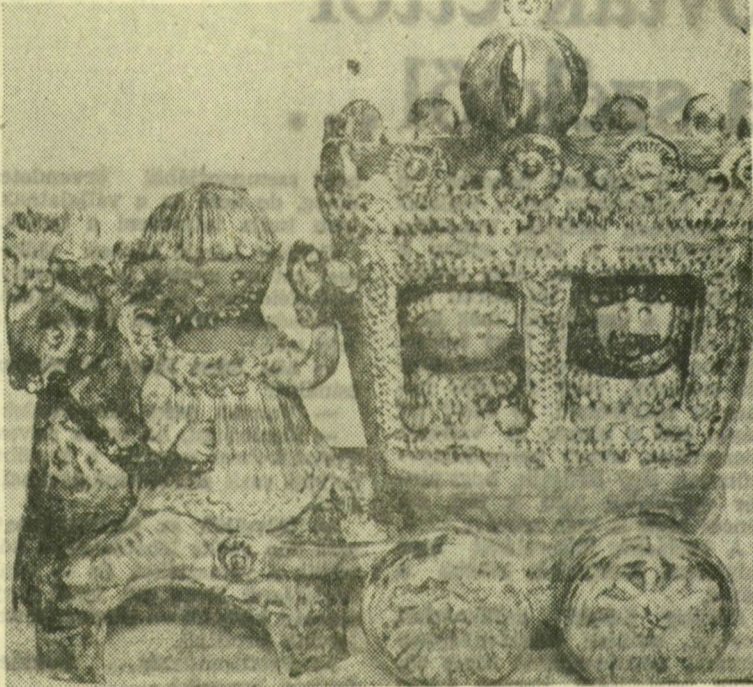
A művésztelepeknek jelentős hagyományai vannak Csongrád megyében. Az 1920-as években Rudnay Gyula rándult Vásárhelyre és Makóra, később a vásárhelyi művésztelep első vendégei között Medgyessy Ferenc nevével találkoztunk, s ma már az öt művésztelepen évente körülbelül 150 amatőr és hivatásos művész tölt két-négy hetet. Sokan közülük visszatérők, ők a törzsközség, s e táj, az itt élő emberek művész-nagykövetei. Mert ha nem is érhető tetten mindig a felszínen az itt töltött idő, a város, a táj megannyi motívuma, a mélyrétegekben, a leendő alkotásokon bizonyára megjelenik majd egy-egy élmény, képi elem, mély hatás.

Minden jel arra mutat, hogy a képzőművészeti szövetség, a KISZ KB, a megyei vezetés és a helyi irányítás összefogásával sinen vannak a megyében fősorjadt művésztelepek. Egyre jobban alakul, formálódik karakterük, határozottabbá válik vezetésük, letisztult szándékuk, megtalálják az együttműködés különböző formáit, lehetőségeit. Így kapcsolódik össze termékenyítő hagyomány és korszerű igény; így találkozik művész alkotómunka és közművelődési misszió; így termékenyíti meg a hivatásos művészet az amatőr mozgalmat, s nem utolsósorban így kerül be ez a táj művészeti életünk vérkeringésébe.

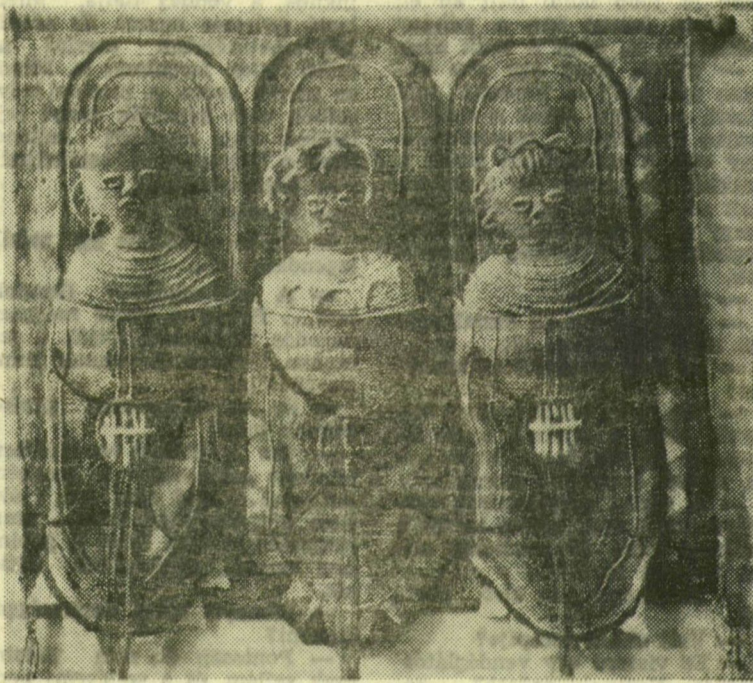
Most már talán csak amiatt fájhat a fejünk, hogy egyszer e táj szellemi központjának, Szegednek is megvalósuljon régóta áhított és tervezett művésztelepe. Mert nagyon ráférne e város művészeti életére az a fajta állandó és folyamatos kontroll, amit egy egész évben működő művésztelep jelenthet. Sokszor elmondtuk, hogy a szegedi képzőművészet egyik rákfenéje éppen a belterjesség, a zárt jelleg. Frissítést, jó szeleket hozhatna egy majdan megvalósuló alkotótelep. Mint láthatjuk, kisebb helységek is megbirkóztak a feladattal.

TANDI LAJOS

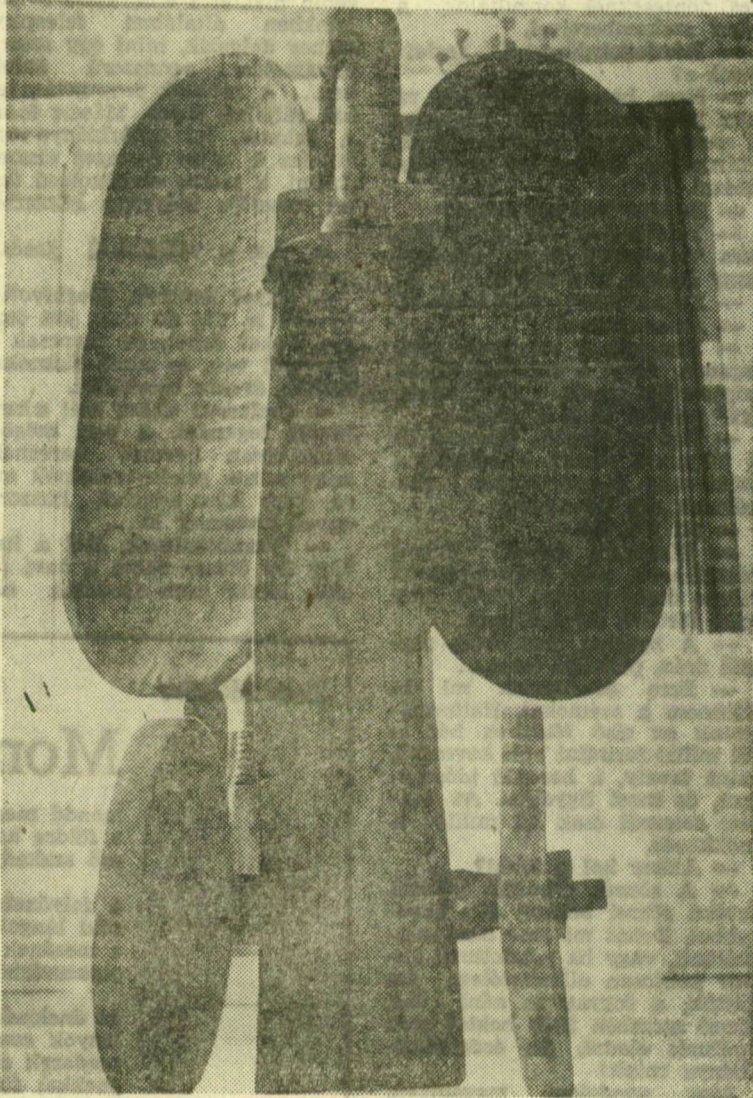
Szobrok sárból, textilből, fából

Kiss Roóz Ilona kerámia batorja

Balázs Irén textilreliefje, a Hármaskör

Samu Géza Kerekes Annyal című faszobra

Acz S. Sándor felvétele